

Etnološka biblioteka

Knjiga 47

Urednik
Miroslav Niškanović

Recenzenti
Dr Ivan Kovačević
Dr Dragana Antonijević

*Recenzentska komisija Filozofskog fakulteta
Univerziteta u Beogradu*

Prof. dr Vesna Vučinić
Dr Ljiljana Gavrilović, viši naučni saradnik
Dr Mladena Prelić, naučni saradnik

Uređivački odbor

Prof. dr Mirjana Prošić-Dvornić (Northwood University Midland, SAD), prof. dr Ivan Kovačević (Filozofski Fakultet Univerziteta u Beogradu), prof. dr Dušan Drljača, Beograd, prof. dr Mladen Šukalo (Filološki fakultet Univerziteta u Banja Luci, RS, BiH), prof. dr Bojan Žikić, docent (Filozofski Fakultet Univerziteta u Beogradu), dr Petko Hristov (Etnografski institut s Muzej, BAN, Sofija, Bugarska), dr Mladena Prelić (Etnografski institut SANU, Beograd), dr Miroslava Lukić-Krstanović (Etnografski institut SANU, Beograd), prof. dr Dimitrije O. Golemović (Fakultet muzičke umetnosti, Beograd)

Štampanje publikacije finansirano je iz sredstava Ministarstva nauke i zaštite životne sredine Republike Srbije

NAŠ SVET, DRUGI SVETovi

*Antropologija, naučna fantastika i
kulturni identiteti.*

Uredio
Bojan Žikić

Beograd
2010

Predgovor

Zbornik radova *Naš svet, drugi svetovi. Antropologija, naučna fantastika i kulturni identiteti* nastao je na osnovu radova, predstavljenih na istoimenom naučnom skupu, koji su organizovali Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i Centar za etnološka i antropološka istraživanja tog fakulteta u decembru 2009. godine. Organizaciju skupa, kao i štampanje ovog zbornika, finansijski je pomoglo Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije, kojem se organizatori zahvaljuju na tome.

Skup je zamišljen kao analitički susret diskursa etnologije i antropologije sa diskursom naučne fantastike, uglavnom iz antropološke perspektive, naravno. Identitet, tačnije kulturni identitet, predstavlja deljeno svojstvo ta dva diskursa: baveći se ljudskim kulturama, etnolozi i antropolozi se bave kulturnim identitetom ponajviše, zapravo, u bilo kojoj formi; sa druge strane, suštinska nakana naučne fantastike jeste dočaravanje stvarnosti koja se razlikuje od sveta u kojem živimo, a sredstvo kojim se to postiže, opet, jeste konstruisanje odgovarajućih identitetskih tvorevina, koje korespondiraju, zapravo, sa našim, "ovozemaljskim" predstavama o tome šta i kako određuje neku osobu, neku grupu ljudi, sredinu u kojoj žive, način na koji se odnose prema drugim sličnim grupama, vrednosti koje su u

temelju njihovog života, odnosno kulturnog ustrojstva i društvene organizacije itd.

Autori naučnofantastičnih dela upotrebljavaju postupak konstrukcije identiteta na isti način kao što se to čini od strane pripadnika onih ljudskih zajednica, koji se legitimišu kao takvi upravo na osnovu postojanja askripcije i deskripcije (kulturnog) identiteta, pri čemu pojedinci u stvarnom svetu mogu baštiniti različite i nekada suprotstavljene identitete u sopstvenom određenju, odnosno javnom predstavljanju, baš kao što i junaci naučnofantastičnih dela bivaju predstavljeni u tom smislu na zbudjujući način, ponekad, koji može da uputi na pomisao o izvesnom oksimoronskom karakteru njihovog identiteta, a što se najčešće dá razrešiti analitičkim praćenjem kulturne komunikacije, koja se ostvaruje na taj način.

Naučna fantastika može da posluži kao nešto nalik laboratoriji etnologiji i antropologiji u tom smislu, tim pre što dozvoljava mogućnost praktično neograničenog kombinovanja svih onih elemenata, koji ulaze u konstrukt kulturnih identiteta, uključujući tu i neke, koji ne postoje u stvarnosti, ali koji, upotrebljeni sa "stvarnim" elementima identitetske konstrukcije, mogu poslužiti kao plodno tlo za naučno razmišljanje o ljudskoj kulturnoj i društvenoj egzistenciji. To je naročito bitno danas, u vremenu u kojem nas suočavaju sa raznovrsnom kvantifikacijom, sa svođenjem čitave kulture na numeričke deskripcije ljudskih aktivnosti – koje su nerazumljive i onima koji mere i nama kojima kažu da smo izmereni, a koje predstavljaju elemente za konstrukciju nekih novih identiteta, do sada neprepoznatljivih u kulturnim kognitivnim mapama, slično identitetskim tvorevinama u naučnoj fantastici.

Polje mogućih istraživanja znatno je šire od onoga, koje je moglo biti obuhvaćeno naučnim skupom i ovim zbornikom, svakako, odakle tekstovi koji su pred čitaocima predstavljaju

pokušaj utvrđivanja nekih elemenata za konstruisanje tog polja, pre, negoli davanje odgovora na pitanja, koja se javljaju u problemskoj triangulaciji antropologija-naučna fantastika-kulturni identitet.

U Beogradu, 2010. godine

Prof. dr Bojan Žikić

Danijel Sinani

Odeljenje za etnologiju i antropologiju
Filozofski fakultet, Beograd
dsinani@f.bg.ac.rs

THE GREAT GIG IN THE SKY. KRATKA ISTORIJA NLO¹ FENOMENA I LJUDSKE FASCINIRANOSTI "VANZEMALJCIMA"*

Apstrakt: Rad se bavi najbitnijim aspektima NLO fenomena. Predstavljen je kratak istorijat razvoja pojave, najbitniji protagonisti i ključni događaji koji su uticali na formiranje predstave o postojanju i kontaktima sa vanzemaljskim inteligencijama. Razmatrani su fenomeni kontakata sa vanzemaljskim bićima, otmice od strane vanzemaljskih bića, ufologija kao nova disciplina, organizacije kontaktera i institucionalizovana istraživačka udruženja. Predstavljena je konceptualizacija uloge vanzemaljskih bića i poruka koje, navodno, upućuju čovečanstvu, te je ukazano na njihovu religijsku kontekstualizovanost.

Ključne reči: neidentifikovani leteći objekat, vanzemaljci, kontakteri, otmice, nlo organizacije, nlo pokreti, nlo religije

¹ Neidentifikovani leteći objekat.

* Tekst je rezultat rada na projektu *Kulturni identiteti u procesima evropske integracije i regionalizacije* br. 147035, koji u potpunosti finansira ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj.

Uvod

Da li ste nekada videli neidentifikovani leteći objekat? Ili... Možda ste imali bliski kontakt neke druge vrste sa "vanzemaljskim" pojavama i bićima ili... Možda poznajete nekoga ko tvrdi da je imao takvo iskustvo?

No, bez obzira na to da li ste ikada u životu imali prilike da vidite neobične igre svetlosti ili nepoznate predmete na nebu, da li su vas (ili vama bliske i poznate ljude) otimali vanzemaljci ili, pak, ne možete da se pozovete na lični doživljaj kada se govori o eventualnim "dokazima" o postojanju vanzemaljskih inteligencija, gotovo je sigurno da ste čuli za fenomen NLO i da znate elementarne pretpostavke vezane za "kontakte" našeg i "drugih" svetova. Informacije iz oblasti koja je, u svojoj komercijalnoj verziji, za mnoge najpoznatija pod sintagmom "naučna fantastika", dostupne su i prisutne na svakom koraku. Pop-kulturne konceptualizacije ove ideje neminovno su dopirale i do mnogih koji sebe ne bi nazvali "ljubiteljima žanra". "Dr Hu", "Galaktika", "Zvezdane staze", "Ratovi svetova", "Dosijs X".. samo su neki od naslova serija i serijala koji su godinama unazad popularizovali ideju o postojanju inteligentnih oblika života van nama poznatih granica planete Zemlje. Spisak filmova, knjiga, tekstova i novinskih članaka koji se bave ovom problematikom ne bi stao ni u rad daleko većeg obima od planiranog.

Po kratkoj anketi koju je Galup sproveo pred kraj XX veka u Sjedinjenim Američkim Državama, oko 90% stanovništva imalo je određena saznanja o NLO. Još je interesantniji podatak da je, takođe po anketi sprovedenoj u SAD, bilo više ispitanika koji su znali šta pojam NLO predstavlja, nego što je bilo onih koji su mogli da se sete imena američkog predsednika Džeralda Forda, i to samo šest meseci nakon što je napustio

Belu kuću (Bullard 2000, ix). Ovakve rezultate pomenutih anketa dugujemo nesumnjivoj popularnosti fenomena NLO koja je razvijana dugi niz godina unazad. Ovaj egzemplarni ideološki, religijski, medijski i pop-kulturni fenomen, postao je deo naših svakodnevnih života kroz tako različite manifestacije kao što su – teološke rasprave o postanku sveta, naučne rasprave o održivosti života van Zemlje, muzeji NLO, industrija zabave ali i najrazličitiji (manje-više) upotrebnih predmeti i suveniri kao što su, na primer, privesci i slanici u obliku vanzemaljaca, svetleći mačevi Luka Skajvokera i Darta Vejdera ili majice sa likom E.T. - ja.

Iako je, kako je u prethodnom tekstu već pomenuto, na temu NLO-a i s njima povezanih fenomena, napisano mnogo stranica teksta, objavljujvano monografija, "svedočanstava" i iskaza učesnika događaja, te brojnih spekulacija i polemika koje su se uglavnom svodile na pokušaje dokazivanja/opovrgavanja istinitosti i realnosti različitih konkretnih slučajeva kontakata sa vanzemaljskim bićima, primetan je nedostatak radova iz oblasti društvenih nauka (naročito antropologije), koji bi se bavili pomenutom problematikom. Što se stanja obrađenosti ove teme u domaćoj nauci tiče, i pored činjenice da se pojedine oblasti u Srbiji smatraju za veoma interesantne "vanzemaljcima" – te stoga postoje i brojne priče i iskazi o viđenjima NLO-a ali i njihovih posada, radova koji bi analizirali ovakve ideje i narative gotovo i da nema. U ovom tekstu ćemo se, za početak, zabaviti kratkim istorijatom NLO fenomena i pokreta u svetu, proći ćemo kroz najznačajnije momente u razvoju ideje o postojanju vanzemaljske inteligencije koja pokušava da ostvari kontakt sa nama, smrtnicima koji naseljavaju "plavu planetu" i razmotriti neke od bitnih implikacija ovih događaja na naše koncepte sveta i života, uopšte.

Prva "putovanja" i kontakteri

Kada se govori o fenomenu NLO i eventualnim susretima sa "vanzemalcima", najčešće se kao "nulta" tačka ili prelomni trenutak u prisutnosti ove ideje u ovozemaljskim polemikama, doživljava čuveni "incident" u Rozvelu. I zaista, 1947. godina i pomenuti slučaj² predstavljaju početak jednog od perioda u kojima se veoma živo diskutovalo o NLO. Pedesetih godina XX veka, naročito u SAD, NLO i "vanzemaljci" su bili izuzetno prisutna tema u medijima i literaturi a zvanične službe su beležile veoma veliki broj prijava najrazličitijih kontakata sa vanzemaljskim bićima od strane, opet, najrazličitijih, slojeva građanstva. No, manje je poznato da je izuzetno interesantnih i detaljnih opisa sličnih događaja i kontakata sa drugim svetovima bilo i čak nekoliko vekova ranije.

U istoriji NLO fenomena veoma značajno mesto zauzimaju osobe koje tvrde da su na različite načine bile u prilici da direktno komuniciraju sa inteligentnim vanzemaljskim bićima. U srpskom jeziku ne postoji termin koji bi bio široko primenljiv za ovakve pojedince, ali se čini da bi izraz "kontakteri" koji predstavlja doslovan prevod engleskog termina "contactee" najbolje oslikavao njihovu ulogu i poziciju. U moru najrazličitijih svedočanstava ove prirode, ipak se mogu uočiti izvesne pravilnosti i o njima će više reči biti u daljem tekstu. Za sada, konstatovaćemo da svedočanstva kontaktera opisuju njihovo lično iskustvo sa vanzemaljskim inteligentnim bićima koje može da bude realizovano poseotom vanzemaljaca našoj planeti, telepatijom, odnosno, vantelesnim iskustvom ili putovanjem kontaktera u prevoznim sredstvima svojih sagovornika galaksijom ili, čak, posetom njihovim pla-

² Godina 1947. je iz više razloga značajna za istorijat NLO fenomena, no o tome će više reči biti u daljem tekstu.

netama. Ovakva komunikacija nikada nije lične prirode, retki su slučajevi kada se informacije koje kontakter prima tiču isključivo njegovog života i budućnosti. Ona je, po pravilu, inicirana od strane vanzemaljaca a teme o kojima se govori su od značaja za čitavo čovečanstvo, te se kontakteri često doživljavaju kao medijumi koji su izabrani da prenesu ove značajne poruke.

Više od decenije pre Rozvela, tačnije, početkom tridesetih godina XX veka, objavljena su svedočenja o navodnim direktnim susretima dvojice kontaktera - Vilarda Maguna (Magoon 1930) i Gaja Balarda (King 1935), sa vanzemaljskim bićima, koja su u javnosti privukla izuzetnu pažnju. Magun je tvrdio da je svoje iskustvo doživeo početkom veka, kada je, po njegovim rečima, bio u prilici da poseti Mars. Ovo putovanje, naravno, nije bilo planirano, već je Magun dospao na Mars tako što ga je tamo prenela "neka nevidljiva sila". Magun je bio fasciniran prirodnim lepotama planete, koja je obilovala gustim zelenim šumama, uređenim baštama i parkovima, ali, izgleda, još više Marsovcima, koji su opisani kao napredna bića, koja uživaju u tehnološkom razvoju koji daleko nadmašuje stepen kojim su se u to vreme mogli pohvaliti stanovnici Zemlje. Marsovci su, prema Magunovom svedočanstvu, bili nevidljivi i on je mogao samo da oseća njihovo prisustvo, a takođe su već uveliko ovladali proizvodnjom automobila ili radio uređaja. Magun se vratio na Zemlju, po sopstvenim tvrdnjama, kao izmenjen čovek, sa porukom koja je, pre svega, namenjena religijskim funkcionerima i liderima – da ne treba da se plaše naučnog progressa, već da je potrebno da mu pruže podršku (Melton 1995, 2).

Za razliku od Maguna, Gaj Balard nije morao da putuje na neku udaljenu planetu. Balard je tvrdio da su ga na Zemlji kontaktirali Venerani i da su ga nakon određenog perioda intenzivne komunikacije pozvali na sastanak u jednoj pećini u severnoj Kaliforniji, kojem je pored dvanaest stanovnika Venere i samog Balarda,

prisustvovalo još sto pet Zemljana. Venerani su upriličili prijatnu atmosferu uz muziku violina i harfi, a svojim gostima su se prikazali obasjani intenzivnom svetlošću. Balard i svi prisutni su na jednom velikom ogledalu, koje je poslužilo kao bioskopsko platno, mogli da vide scene sa Venere, koje su svedočile o izuzetno naučno i tehnološki naprednom društvu. Venerani su, takođe, bili veoma zainteresovani da se ostatku populacije na planeti Zemlji prenesu izvesne informacije od značaja za njihovu budućnost. Naime, prema Balardovom svedočanstvu, Venerani su bili zabrinuti za Zemlju, smatrajući da joj prete mračne sile narastajuće snage, ali su, ipak, najavili postepen povratak blagostanja nakon savladavanja dolazećih iskušenja (Melton 1995).

Pre Maguna i Balarda, francuski medijum, Helena Smit, tvrdila je da je još 1890. godine boravila na Marsu. Smit je opisala planetu i njenu interesantnu floru i faunu, a tvrdila je, takođe, da je naučila da čita i piše na jeziku koji je u upotrebi na Marsu. Ovaj slučaj je izazvao veliku medijsku pažnju a svedočanstvo je objavljeno zahvaljujući činjenici da je Helena Smit sve "materijale" vezane za ovaj slučaj predala Teodoru Flurnoju, psihologu koji je Heleninu priču preneo i analizirao. Flurnoj je posebnu pažnju posvetio "marsovskom" jeziku, za koji je zaključio da predstavlja infantilnu, svedenu verziju francuskog (Flournoy 1900).

No, ukoliko poželimo da dođemo do samih početaka objavlivanja svedočanstava ličnih iskustava kontaktera sa vanzemaljskim inteligentnim bićima i njihovim svetovima, potrebno je da se vratimo još stotinak godina unazad, u period oko polovine XVIII veka. I u ovom slučaju, kao i u mnogim drugim tradicijama koje poseduju auru misticizma, neizbežno se dolazi do švedskog naučnika, teologa i mistika Emanuela Svedenborga. Naime, Svedenborg je 1758. godine objavio da je lično putovao na nekoliko planeta Sunčevog sistema, pa čak i nekoliko planeta van njega (Swedenborg 1758). Svedenborg je opisao svaku od

planeta na kojima je, po sopstvenim tvrdnjama, boravio a posebno se pozabavio anatomijom i fiziologijom Marsovaca. I Svedenborg je, kao i prethodno pomenuti autori, bio posebno fasciniran razvijenim sistemima socijalne pravde koji su bili formirani na planetama koje je opisao.

Svedenborgova studija se direktno nadovezuje na književni žanr koji je i decenijama pre njega bio izuzetno popularan u Evropskoj književnosti – novele o, takozvanim, fantastičnim putovanjima. U novelama ovog tipa junak putuje na nepoznato, udaljeno mesto – svemir, unutrašnjost zemlje, neku udaljenu zemlju, ili, pak, kreće na put kroz vreme. Na svom putovanju, odnosno, na svom krajnjem odredištu, junak najčešće nailazi na idealno društvo i, poučen ovim iskustvom, u svoj svet donosi bitnu poruku za svoju zajednicu ili čovečanstvo uopšte. Po pravilu, teme koje se u ovim novelama potenciraju su – socijalna pravda, tehnološki napredak, javna edukacija, moralni i etički sistem (Gove 1941). Mada se u tradiciji fantastičnih novela mogu pronaći koreni ideje koja je prisutna i kod Emanuela Svedenborga, značajnu razliku u odnosu na autore noveliste predstavlja činjenica da Svedenborg insistira na tvrdnji da je on lično i stvarno posetio udaljene planete. Nakon Svedenborga, pojavice se mnogi kontakteri koji će pokušavati da javnosti prenesu svoja najneverovatnija "iskustva", a jedan broj njih će, kako će se u daljem tekstu videti, steći specifično poverenje u jednom delu javnosti, pronaći, okupiti i organizovati značajan broj istomišljenika i sledbenika.

Prve "invazije" NLO

Razvoj sistema komunikacije i medija igrao je značajnu ulogu u konstruisanju ideje o neidentifikovanim letećim objektima i njihovim posadama, kao i u popularizaciji ovog fenomena.

Iako se u svedočanstvima kroz gotovo čitavu istoriju čovečanstva i u njegovim najrazličitijim kulturama mogu naći tragovi neobičnih i neobjašnjivih susreta ljudi sa pojavama koje su kasnije dobile naziv NLO (Bullard 2000), nakon što su se u priču o ovim tajanstvenim fenomenima uključili masovni mediji, svedočanstva o susretima sa NLO su počela da dobijaju razmere epidemije, često i histerije.

Poslednja decenija 19. veka donela je prvi veliki talas susreta sa NLO širom sveta a posebno u SAD. U periodu od 17. novembra 1896. godine, do sredine maja naredne godine, nekoliko desetina hiljada ljudi je učestvovalo u "osmatranjima" različitih vazduhoplova koji su značajno prevazilazili dostignuća tadašnje tehnologije (Sanarov 1981). Naime, u vremenu tehnološke revolucije, poslednjih decenija 19. veka, uspešno, komercijalno vazdušno prevozno sredstvo bilo je najiščekivaniji izum (Bullard 2000). Javnost je bila upoznata sa ranim (uglavnom neuspešnim) pokušajima da se pomoću mašine čovek vine u nebo, a spekulacije o tome kako su inženjeri, u stvari, veoma blizu uspeha podgrevale su znatiželju i maštu zainteresovanih. Prijavljivani su različiti letački patentni, što je podizalo tenziju i nagoveštavalo da se ukoro može doći do perfektnog rešenja. Nakon što je 17. novembra 1896. godine u lokalnim novinama iz Sakramenta (Kalifornija, SAD) objavljen tekst u kojem jedan istraživač-avanturista iz Njujorka najavljuje da će u roku od dva dana pilotirati sopstvenim vazduhoplovom do Kalifornije, otpočeo je talas prijavljivanja viđenja letećih objekata na nebu iznad Kalifornije. Već sutradan, više stotina žitelja Sakramenta tvrdilo je da je videlo nepoznati vazduhoplov. U narednih godinu dana u štampi je objavljeno oko 3000 svedočanstava različitih iskustava sa NLO i 66 kontakata sa njihovim posadama samo u SAD (Bartholomew 1991). Sva opisana leteća sredstva bila su daleko iznad tadašnjeg nivoa tehnološkog razvoja i po izgledu i po per-

formansama koje su im pripisivane. Tumačenja o njihovom poreklu i njihovim posadama bila su raznolika i kretala su se od ideje da se radi o sekularizovanim ali lucidnim, ekscentričnim, sposobnim izumiteljima, preko dalekih nepoznatih naroda (ljudi sa Severnog pola, na primer, koji su izvestili kontakte o svojim naprednim uređenim gradovima, koji imaju parno grejanje i ulice osvetljene pomoću električne energije dobijene topljenjem ledenih bregova) do žitelja udaljenih planeta – gotovo po pravilu Marsa. Zajedničko u svim ovim iskustvima je da su posetioci iz vazduha predstavljani kao posedovaoci posebnih, naprednih znanja i veština, koji su u komunikaciji sa običnim ljudima ovima često prenosili informacije od naučnog i tehnološkog značaja i predvideli skori bum u civilizacijskom razvoju. Kontakti su najčešće ostvarivani kada su se leteći brodovi spuštali usled kvarova koje je trebalo otkloniti ili kako bi se njihove posade opskrbile neophodnim namirnicama. Podsetimo se da je grof Cepelin svoj prvi let izveo 1900. godine, dok su braća Rajt svoj prvi uspešni avion predstavila 1903. godine.

Od značaja za prvi talas NLO je i činjenica da se on javio neposredno pred američko-španski sukob koji je kulminirao oko kontrolisanja ili prisvajanja Kube. U mnogim izjavama lica koja su u ovom periodu prijavila susret sa nepoznatim vazduhoplovima, dominira ideja da su letelice angažovane u misiji oslobađanja Kube, odnosno, bombardovanja Španskih osvajača a često se javlja i motiv savremenog oružja i tehnologija koje su iz domena naučne fantastike, kao što je antigravitacioni uređaj, na primer (Bartholomew 1991).

Naravno, nikako ne treba prenebregnuti činjenicu da su javnosti blisko periodu o kojem govorimo predstavljeni rezultati najnovijih israživanja dvojice naučnika koji su govorili u prilog eventualnog postojanja inteligentnog oblika života van planete Zemlje. Naime, italijanski astronom Đovani Sapiaparelli je 1877.

godine objavio da je video "kanale" na Marsu, koji su u njegovoj interpretaciji predstavljali dokaz o postojanju irigacionog sistema, a samim tim i inteligentnih bića na ovoj planeti. Američki astronom Persival Louel je 1890. godine tvrdio ne samo da kanali na Marsu postoje, već da je on pomoću svog teleskopa iz Arizone uspeo da vidi i konkretnu vegetaciju (Squeri 2004). Iako su razvojem tehnike istraživanja ovakve tvrdnje ubrzo demantovane, ideje Skiaparelija i Louela inspirisale su brojne NLO entuzijaste.

Prvi talas "invazija" nastavio se sporadičnim svedočanstvima u narednih deset godina, koja su od 1908. godine do Prvog svetskog rata ponovo prerasla u grupisane izveštaje i brojne nove priče o viđenjima, susretima i kontaktima sa NLO.

Manji talasi pojavljivanja nepoznatih letelica zabeleženi su 1908. godine u Vašingtonu, Novoj Engleskoj i Danskoj, a novi veliki talas 1909. godine u Velikoj Britaniji i Novom Zelandu. Kako se bližio Prvi svetski rat, svedočanstva o "fantomskim" letelicama pristizala su iz Kanade i Norveške a od 1913. do 1917. godine širom Sjedinjenih Američkih Država opažane su neobične pojave na nebu koje su, u atmosferi priprema za globalni sukob, uglavnom dobijale tumačenja u ključu špijunskih afera. Talas NLO iz 1930-ih, bio je najprimetniji u Švedskoj i Norveškoj a sumnje o poreklu ovih vazduhoplova uglavnom su padale na Sovjete.

Za vreme Drugog svetskog rata, pročuli su se popularni "fu fajtersi"³ – usamljene ili grupisane tajanstvene svetleće lopte, koje su pratile savezničke pilote na njihovim mislijama, kako na

³ Engl. Foo fighters, termin koji je nastao na osnovu često pominjanog motoa jednog čuvenog crtanog lika u SAD - "Where there's foo, there's fire too". Bio je u upotrebi za pojave koje su nakon Keneta Arnolda dobile naziv "leteći tanjir".

Pacifiku, tako i u Evropi, a pored strepnji da ne pripadaju bilo kakvoj ovozemaljskoj vojsci, za njih se najčešće spekulisalo i da predstavljaju neprijateljsko tajno oružje. Neposredno po okončanju rata, u leto 1946. godine, Švedska vojska prijavila je oko 1000 susreta sa srebrnim raketama nepoznatog porekla. Iako su postajala svedočanstva o njihovim brojnim padovima u švedska jezera, nikada nijedan njihov trag nije pronađen ili barem njihovo otkrivanje nije objavljeno (Bullard 2000, xv-xvi).

Nova era - "Leteći tanjiri" i Rozvel

Kako se iz prethodnih primera moglo videti, fama oko vanzemaljskih entiteta, njihovih svetova i različitih vidova komunikacije sa Zemljanima, okupirala je pažnju javnosti znatno pre Rozvela. Međutim, 1947. godina svakako predstavlja početak moderne ere u istoriji NLO fenomena, i to ne samo zbog čuvenog događaja u pomenutom mestu u Nju Meksiku.

Naime, 24. juna 1947. godine, biznismen Kenet Arnold iz Ajdahoa (SAD) pilotirao je svojim privatnim avionom kada je u blizini planine Reinier, u državi Vašington, primetio devet neobičnih objekata u dvolinijskoj formaciji, koji su proleteli pored njegovog aviona. Kenet je opisao njihovo kretanje kao nalik tanjiru koji bi bio bačen tako da odskakuje od površinu vode, i procenio je da su leteli brzinom koja je bila velika kao bar dve brzine svetlosti (Arnold & Palmer 1952). U vreme kada se događaj navodno desio, brzina svetlosti jos uvek nije bila dostignuta bilo kojim poznatim prevoznim sredstvom. Već sutra, Arnold je preneo svoje iskustvo medijima i termin "leteći tanjiri" je ugledao svetlost dana, a vrlo brzo je postao i najpopularniji naziv za prevozna sredstva za koja se verovalo da ih koriste posetioci sa drugih planeta. Mediji su se utrkivali ko će prvi izneti nove "činjenice" iz Arnoldovog iskustva, te su uglavnom preno-

sili poluinformacije i iskaze istrgnute iz konteksta. U svakom slučaju, od 26. juna objavljivano je na hiljade tekstova i polemika, a po Galupovoj anketi od 19. avgusta 1947. godine, devet od deset Amerikanaca je bilo upućeno u priču o letećim tanjirima (Lewis 2000, 33-34).

U atmosferi fasciniranosti letećim tanjirima jedan od najbitnijih i svakako najpoznatijih događaja bio je i više puta pominjani incident u Rozvelu. Priču o Rozvelu posebno interesantnom čini podatak da je, nakon što se o slučaju pretpostavljenog pada NLO pisalo i pričalo nekoliko dana kasnih četrdesetih godina, zapravo, čitavih trideset godina kasnije izbila u prvi plan i dosegla poziciju pop-kulturnog fenomena.

Događaji u slučaju Rozvel i dan danas nisu precizno datirani, pošto, pored ostalog, postoje i izvesna neslaganja o redosledu zbivanja u različitim izvorima. Međutim, ono u čemu se sva svedočanstva iz izveštaja slažu, jeste da se incident dogodio u rano leto 1947. godine u državi Nju Meksiko (SAD), pedesetak kilometara od mesta Rozvel. Prema najvećem broju izvora, predradnik na ranču Foster, Viliyam Brazel je u redovnom obilasku farme primetio grupu neobičnih predmeta – gumenih traka, materijala nalika na aluminijumsku foliju, čvrstog papira i štampova □ razbacanih po delu imanja. Pošto je žurio da završi svoje redovne obaveze, Brazel nije posvetio previše pažnje ovim ostacima. Deset dana kasnije, svetom je odjeknula vest da je Kenet Arnold imao susret sa NLO koji su od tog trenutka i dobili naziv "leteći tanjiri", no, pošto je Brazel živeo prilično izolovano, bez telefona i udaljen od naseljenih mesta, on je ove vesti čuo tek 5. jula kada je poslovno bio u malom mestu Korona. Arnoldova priča ga je podstakla da pomisli da ostaci koje je našao na ranču Foster mogu da imaju veze sa NLO, te je 7. jula obavestio lokalnog šerifa o predmetima koje je pronašao a ovaj je informacije preneo nadležnima u vojnoj bazi u Rozvelu (Zie-

gler and Saler 2000). Istog dana major Džes Marsel i još jedan kontraobaveštajni oficir posetili su pomenuto mesto sa Brazelom i sav zatečeni materijal pokupili i odneli u vojnu bazu. Sutradan je predstavnik za odnose sa javnošću iz baze obznanio informaciju da je vojska došla u posed "letećeg diska" koji je prosleđen višim vojnim instancama, a štampani mediji su dobili senzacionalnu vest. Ipak, istog dana načelnik regionalnog štaba, general Rejmi, sazvao je novu konferenciju za štampu na kojoj je demantovao svog kolegu i ustvrdio da se zapravo radi o srušenom meteorološkom balonu. Nedugo zatim, pažnja javnosti je svoj fokus premestila na druga svakodnevna zbivanja i slučaj Rozvel je gotovo pao u zaborav.

Međutim, čitavih trideset godina kasnije, nakon što je jedan NLO istraživač i entuzijasta napravio intervju sa majorom Marselom, koji je kasnije preko Nešnel Enkvajerera izneo svoja svedočanstva koja su se značajno razlikovala od zvaničnih informacija koje su 1947. godine zatvorile priču o Rozvelu, ovaj slučaj se vratio u žižu javnosti i postigao neslućene razmere popularnosti, te postao gotovo sinonim za iskustva sa NLO. Marsel je izneo mišljenje da su predmeti koje su pronašli na ranču Foster bili vanzemaljskog porekla, i da su posedovali neka veoma neobična svojstva, da, na primer, nikako nisu mogli da ih probuše ili zapale (Berlitz and Moore 1980). Ovakav razvoj događaja doveo je do pojave stotine svedoka koji su tvrdili da su na neki način bili u kontaktu sa incidentom u Rozvelu a čije su izjave predstavljale materijal na osnovu kojeg su objavljene brojne knjige i tekstovi o ovom problemu (Berlitz and Moore 1980; Randle and Schmitt 1991, 1994; Friedman and Berliner 1992; Saler, Ziegler and Moore 1997; Korff 2000). Iako se verzije događaja koje su sklopljene na osnovu svedočanstava učesnika slučaja Rozvel razlikuju po izvesnim pitanjima, zajednička je tvrdnja da su predmeti pronađeni 1947. godine, u stvari,

ostaci bar jednog NLO koji se srušio u blizini Rozvela – ili je oštećen iznad Rozvela (udar munje, kvar, sudar sa meteorološkim balonom) a srušio se na drugom mestu. Predmeti su bili od nepoznatog materijala, neobičnih karakteristika i sa simbolima koji nisu mogli da se dešifruju. U padu NLO stradala je njegova posada ali barem jedan vanzemaljac je preživeo i odnet je od strane predstavnika vojske, zajedno sa ostalim materijalima, u vojnu bazu na dalje ispitivanja i analize. Vojska je metodima zastrašivanja i manipulacije informacijama uspjela da zataška čitav događaj. Slučaj Rozvel je možda i ponajbolji primer "teorije zavere" a polemike o tome šta se zapravo desilo u Nju Meksiku te 1947. godine vode se i danas sa nesmanjenim entuzijazmom, tako da se organizuju konferencije NLO udruženja i pokreta koje kroz diskusiju pokušavaju da reše nesuglasice o ovom slučaju. Nadležne institucije su ostale pri stavu da u slučaju Rozvel nema mnogo toga "vanzemaljskog". U izveštaju vazduhoplovnih snaga SAD iz 1995. godine, tvrdi se da je meteorološki balon bio deo tajnog projekta "Mogul", u kojem su meteorološki baloni koji su mogli da postignu velike visine opremani dodatnom radarskom tehnikom kako bi mogli da detektuju talase koje bi proizvela eventualna sovjetska ispitivanja atomskog naoružanja (United States Airforce 1995). Rozvel je tema više celovečernih, televizijskih i dokumentarnih filmova i serija, a na različite načine inspirisao je mnoge autore iz oblasti muzike, književnosti, stripa pa čak i video igara.

Novo "invazije" i kontakteri "srednje generacije"

Nakon "promocije" letećih tanjira krajem četrdesetih godina XX veka i hiperprodukcije storijsa o susretima sa vanzemaljskim letelicama, usledili su periodi novih talasa "invazija" NLO na Zemlju 1952, 1957, 1964-68, 1973. godine, uglavnom kontek-

stualizovani hladnoratovskom tenzijom i trkom u atomskom naružanju, a nastavili su se i osamdesetih godina do danas (Bullard 2000). Oblici nepoznatih letelica u opisima su se menjali od diska, cilindra, torpeda, jajeta, do trouglastih i jednokrilih konstrukcija, i po pravilu – uvek su bile bar korak ispred tehničkih sredstava u koja je javnost bila upućena, a najčešće su pripadale domenu naučne fantastike. No, za istoriju NLO fenomena posebno je značajna pojava generacije novih kontaktera i organizacija koje su, kako ćemo videti, uz veoma različite pristupe, svoje postojanje i misiju u potpunosti posvetili NLO i posetiocima iz svemira.

Jedna od najkontroverznijih ali, samim tim, i najinteresantnijih ličnosti iz NLO pokreta koje su se u javnosti pojavile kasnih četrdesetih i tokom pedesetih godina XX veka, svakako je Amerikanac poljskog porekla Džordž Adamski. Adamski je prototip kontaktera novog kova i među prvima je stekao ogromnu popularnost svojim svedočanstvima o kontaktima sa NLO, tvrdeći da je odabran da prenosi značajne poruke i mudrosti namenjene čovečanstvu od strane vanzemaljaca. O njegovom životu pre nego što se proslavio ulogom kontaktera i autora više knjiga i tekstova na ovu temu, ne zna se mnogo. Nakon što je kratko vreme služio u američkoj konjici na granici sa Meksikom, Adamski se oženio i situirao na poljoprivrednom imanju u Kaliforniji, gde je kasnije uz pomoć istomišljenika otkupio deo zemlje i otvorio kafe i opservatoriju. Očigledno zainteresovan za misticizam i metafiziku od najranije mladosti, Adamski je 1936. godine osnovao Kraljevski red Tibeta i počeo da predaje "znanja" okultnog karaktera. Međutim, Adamski se vrlo brzo preorijentisao na ideje vezane za NLO, da bi svoj prvi kontakt sa NLO obelodanio 9. oktobra 1946. godine. Tri godine kasnije objavio je svoju prvu knjigu koja mu je otvorila put ka značajnoj poziciji u krugovima zainteresovanim za NLO fenomene (Adamski 1949). Međutim, svetsku slavu Adam-

ski je stekao objavljivanjem svoje druge knjige 1953. godine, u kojoj je javnosti predstavio Ortona – visokog, plavokosog žitelja Venere, sa kojim je Admaski, navodno, ostvario telepatički kontakt godinu dana ranije i preko kojeg je, potom, dobijao i hijeroglifske, šifrovane poruke od "Svemirske braće", zainteresovane za budućnost Zemlje i njenih stanovnika. Adamski je tvrdio da je iz kontakta sa Veneranima čije je letelice izbliza video, saznao da su oni već izvesno vreme prikriveno prisutni na Zemlji i da je njihova misija mirovna, te da su zabrinuti zbog ljudske sklonosti ratovima a naročito zbog trke u nuklearnom naoružanju, koja je pretela da naruši harmoniju Univerzuma (Leslie and Adamski 1953). Adamski je navodno posedovao brojne fotografije koje je trebalo da posluže potkrepljivanju njegovih viđenja NLO, kao i susreta sa vanzemaljskim bićima. U moru iskaza o kontaktima sa vanzemalcima, Adamski je postao čuven po tvrdnjama da vlada i naučnici poseduju dokaze o postojanju inteligentnog života na drugim planetama, da je putovao na Saturn svemirskim brodom na koji se ukrcao u američkoj vojnoj bazi, da je održavao tajne sastanke sa papom u Vatikanu i američkim predsednikom Džonom Kenedijem i ljudima iz njegove administracije u vezi sa svemirskom braćom, te da su mu Venerani priskakali u pomoć čak i povodom obezbeđivanja prevoza letećim tanjirima na kraćim relacijama na Zemlji (O'Leary, 2000). Zbog navedenih, često ekstravaganantnih ili, čak, bizarnih svedočanstava, Adamski je sumnjičen za prevare i diskreditovan je od strane jednog broja istraživača NLO. Optuživan je za plagiranje ideja iz starih naučno-fantastičnih knjiga i filmova, nameštanje fotografija a nekolicina njegovih bliskih saradnika je vremenom priznavala da su neke tvrdnje Adamskog izmišljane i redizajnirane (Melton and Eberhart 1995). Ipak, uprkos kontroverzi koje su ga pratile i odijumu koji je navukao na sebe u krugovima istraživača NLO, Adamski je uspeo da okupi značajan broj sledbenika oformivši 1957. godine "International

Get Acquainted" klub, koji je okupljao kako zainteresovane za NLO, tako i one koji su želeli da prime "znanje" i "mudrost" koje je Adamski, navodno, dobijao od svemirske braće. Krajem pedesetih i početkom šezdesetih godina, Adamski je održao svetsku turneju sa svojim pedavanjima, pokrenuo periodičnu publikaciju, a njegove knjige su u međuvremenu postale među najčitanijim knjigama o NLO. Danas i dalje postoji "Adamski fondacija", formirana 1965. godine, koja nastavlja tradiciju njegovog učenja a niz pojedinaca i manjih grupacija širom sveta rade pod uticajem "tajnog znanja" koje je Adamski verovao da prenosi.

Pedesete godine XX veka, kako je već pomenuto, bile su veoma plodne kada je u pitanju broj kontaktera koji su u javnost izneli svoja svedočanstva i probali da što širem krugu ljudi prenesu poruke koje su, navodno, dobijali od vanzemaljaca. Pored Adamskog, u ovom periodu pojavio se čitav niz kontaktera koji su imali veoma značajnu ulogu u razvoju NLO fenomena.

Tako, na primer, Orfeo Angeluči, naučnik amater, 1946. godine dok je izvodio eksperiment sa balonima primetio je, navodno, NLO koji kruži oko njegovih rekvizita. Nakon šest godina, na povratku s posla u kalifornijskoj fabrici aviona video je veliki, crveni, ovalni leteći objekat koji ga je pratio i ispustio iz svoje unutrašnjosti dve manje, fluorescentno zelene letelice koje su krenule ka njemu a potom su mu se obratile posade brodova prenevši mu da ga prate od 1946. godine i njegovog prvog susreta sa NLO i da ne treba da se plaši, pošto gaje pozitivne emocije prema zemljanima zbog drevnih srodničkih odnosa (Angelucci 1955). Svoja iskustva sa vanzemalcima, Angeluči je prenosio kroz predavanja i učešća na NLO konferencijama, a objavio je i dve knjige i nekoliko tekstova o ovom fenomenu.

Trumana Beturama je 28. jula 1952. godine, dok je spavao u pauzi na poslu u Kaliforniji, probudilo osam malih ljudi, koji su ga odveli u leteći tanjir koji se nalazio u blizini i tamo ga upoznali

sa kapetanom – lepom ženom u svojim četrdesetim godinama. Ovi posetioци su, navodno, poticali sa planete Klarion koja se nalazi u sunčevom sistemu ali je ostala neotkrivena pošto se stalno nalazi sa druge strane meseca u odnosu na Zemlju. Po Beturamovim tvrdnjama, Klarionićani su miroljubiv narod koji posećuje Zemlju zbog zabrinutosti da će je njeni žitelji uništiti u nuklearnom ratu (Bethurum 1954.). Beturam je 1955. godine, po "nalogu" kapetana sa Klariona uspostavio svoju komunu u Arizoni.

Još jedna veoma poznata ličnost u krugovima kontaktera bila je i Glorija Li. Ona je 1953. godine radila kao hostesa na aerodromu u Los Andelesu, kada je pomoću fenomena poznatog pod nazivom "automatsko pisanje"⁴ dobila poruku od entiteta koji se predstavljao kao J. W. i koji je, po njenim rečima, bio žitelj Jupitera. Poruke koje je Li primala automatskim pisanjem nastavile su se, a sa svojim "sagovornikom" je počela i telepatski da komunicira. Godine 1959. osnovala je "Cosmon Research Foundation", koja je u jednom trenutku okupljala oko 2000 članova i kroz koju je publikovala i distribuirala učenja koja joj je prenosio njen saradnik sa Jupitera. I u ovom slučaju, žitelji Jupitera bili su zabrinuti zbog mogućeg nuklearnog rata i uništenja Zemlje i najavljivali su da će okupirati Zemlju kako bi sproveli mirovni plan. Li je tvrdila da je telepatski dobila nacrte za svemirski brod i naređenje da ih predstavi vladinim naučnicima (Lee 1959). U nameri da prenese poruke sa Jupitera nadležnima, Li je 1962. godine otputovala u Vašington, gde je, nakon što je odbijena od strane zvaničnika, iznajmila hotelsku sobu i započela svojevrstan štrajk glađu dok je predstavnici vlade ne prime. Niko iz državne administracije se nije pojavio a Li je preminula

⁴ Automatsko pisanje je forma medijumstva ili kanalisanja putem ispisivanja ili kucanja sadržaja poruka koje medijum prima u transu ili telepatski od pošiljaoca.

od posledica posta koji je sebi nametnula. Nakon ovog bizar-nog, nesrećnog slučaja, javilo se nekoliko osoba iz kontakterskih i NLO pokreta koje su tvrdile da su uspostavile komunikaciju sa Glorijom Li, koja im je, navodno, prenosila svoja iskustva nakon smrti (Melton 2009, 753).

Lista kontaktera iz pedesetih godina je dugačka, a od onih koji se smatraju posebno značajnim za NLO fenomen, pored već predstavljenih, pomenućemo još Hauarda Mengera i Džordža Vilijamsona. Menger, veteran iz Drugog svetskog rata i potom farmer u Nju Džersiju, prvi put se javnosti predstavio u radio emisiji u kojoj je gostovao pored tada već čuvenog kontaktera Džordža Van Tesela. Menger je tvrdio da od ranog detinjstva viđa leteće tanjire, ali i da je u kontaktu sa prelepom plavom ženom koju je video kako izlazi iz svemirskog broda. Ona mu je prenela da ona i njen narod dolaze na Zemlju kako bi ljudima pomogli da reše svoje probleme (Menger 1959). Menger je tvrdio da poseduje fotografije svemirskih brodova za koje je kasnije dokazano da su grube prevare – fotografije naslikanih prizora.

Vilijamson je takođe od mladosti imao neobična, vantelesna iskustva, ali je prvi kontakt sa vanzemaljskim bićima, u društvu svoje supruge i još jednog bračnog para, porodičnih prijatelja, ostvario 1952. godine u Arizoni, putem kombinacije fenomena automatskog pisanja, table za prizivanje duhova a potom i radio signala. Kratko vreme bio je sledbenik i saradnik Džordža Adamskog. Nakon niza kraćih ili dužih eksperimenata sa različitim metafizičkim udruženjima i spiritualistima, Vilijamson je objavio knjige u kojima je, praktično, prvi izneo fragmente teorije o drevnim astronautima⁵. Naime Vilijamson je tvrdio da su

⁵ Teorija o drevnim astronautima je veoma razrađena ima brojne poklonike, ali i protivnike. Jedan od njenih najznačajnijih protagonista je švajcarski autor Erik fon Deniken, a, ukratko, govori o vanzemaljskoj in-

vanzemaljci još od drevnih vremena interreagovali sa zemljani-
ma, tako da su neki narodi (na primer, Hopi indijanci) vanze-
maljskog porekla. On je prvi koji je čuvene Naska linije pred-
stavio kao markere za sletanje vanzemaljskih letelica (William-
son 1957, 1958, 1959). Nakon niza otkrića o lažnom predsta-
vljanju svog porekla i obrazovanja, Vilijamson je promenio ime
u Mišel d' Obrenović (za koje je tvrdio da je, u stvari, njegovo
pravo ime) i gotovo nestao iz kontakterskih krugova.

Organizacije kontaktera

Pored Džordža Adamskog i u prethodnom delu teksta pome-
nutih kontaktera, određeni broj lica koja su tvrdila da ostvaruju
komunikaciju sa vanzemaljskim bićima, te kanališu njihove po-
ruke čovečanstvu, uspešno su oformila organizacije kontaktera
od kojih su mnoge i danas aktivne u pripremanju javnosti za do-
lazak "svemirske braće". Naravno, broj ovih organizacija je ve-
liki i njihov opis bi zauzeo prostor znatno veći od onog koji je
predviđen za ovaj tekst, pa će u narednom delu biti pomenute
samo one koje su za NLO pokret najznačajnije. Prema podaci-
ma nekih istraživanja, više od polovine ranih kontaktera je ili
osnovalo religijski pokret ili su postali značajni članovi u pokre-
tima koje su osnovali drugi kontakteri. Mnogi sledbenici su se
ovim pokretima priključili iz okultnih i spiritualističkih grupaci-
ja. Jednom osnovane, ove organizacije su sledile tipičan put raz-
voja novih religija (Melton 1995).

tervenciji u postanku ljudske rase, prisustvu vanzemaljaca na zemlji od
"drevnih" vremena, za šta se dokazi najčešće nalaze u megalitskim i mo-
numentalnim građevinama starog sveta, kao i u brojnim različitim arte-
faktima koji, navodno, predstavljaju vanzemaljska bića i njihove uređaje
onakvim kako su ih doživljavali tadašnji stanovnici Zemlje.

Jedno od najpoznatijih i najbolje organizovanih NLO kontakterskih udruženja svakako je "Aetherius society", koje je zaživeo 1954. godine, nakon što je osnivač Džordž King dobio naređenje od "kosmičkih gospodara" da postane glas "interplanetarnog parlamenta". Od tog trenutka, King je, navodno, bio u konstantnoj telepatskoj komunikaciji sa bićima sa različitih planeta – uglavnom iz Sunčevog sistema. Sedište organizacije je u Kaliforniji a predstavništva su organizovana i u nekoliko zemalja Evrope, Afrike i Australije. Učenje Eterijusa je izuzetno razgranato i, pored pomenutih gospodara kosmosa, podrazumeva pojmove kao što su, "četiri interplanetarna bića" (Šri Krišna, Gospodar Buda, Gospodar Isus i Lao Ce), "veliko belo bratstvo" ali i čakre, karma, reinkarnacija, joga itd. Među osnovnim ciljevima su širenje učenja kosmičkih gospodara, duhovno lečenje, priprema dolaska novog Gospodara, priprema uslova za finalni kontakt sa bićima sa drugih planeta (Wallis 1974; Melton 2009, 781).

"Cosmic Circle of Fellowship" je organizacija koju je 1954. godine, sa nekolicinom istomišljenika, u Čikagu osnovao Vilijam Ferguson, poštar i učitelj tehnika relaksacije. Ferguson je tvrdio da je doživljavao različita vantelesna iskustva, da je poseo "sedmu" i "šestu" dimenziju, video "stvaranje" na njegovom izvorištvu, bio na Marsu i Veneri a vodič na ovim misterioznim putovanjima mu je bilo biće pod imenom Kagua, koje je bilo vođa "Univerzalnog bratstva". Ferguson je tvrdio da je bio i u svemirskim letelicama koje koriste "četvrtu" dimenziju, pa ih je zato nemoguće opaziti na Zemlji (izuzev kada se prebace u "treću" dimenziju). Misija Univerzalnog bratstva na Zemlji je da pripremi drugi Isusov dolazak (Ferguson 1955.).

Čarls Bojd Gencl, osnivač "Mark-Age MetaCenter", tvrdi da od ranih pedesetih godina XX veka prima telepatske poruke od "Odbora" koji upravlja Sunčevim sistemom. "Mark Age" postoji od 1962. godine i glavna misija mu je da prenosi poruke viso-

ko duhovnih bića (tvrdi se da je među njima i Dž. F. Kenedi) i "odbora", putem telepatije i automatskog pisanja. U organizaciji, između ostalog, veruju da Isus kruži zemljinom orbitom u letećem tanjiru i čeka na svoj drugi povratak, kada se Zemlja "pročisti".

Akademija "Unarius" osnovana je u Kaliforniji 1954. godine, kada su se na spiritualističkoj konvenciji sreli Ernest Norman i Rut Norman. Unarius širi "znanja" koja putem kanalisanja kroz medijume prenose "svemirska braća". Nakon Ernestove smrti, vođstvo je preuzela Rut Norman, koja je poznata pod više imena ali najčešće koristi akronim Uriel (Universal Radiant Infinite Eternal Light). Učenje pokreta je veoma razgranato, a lokalni folklor se zasniva, pre svega, na verovanjima vezanim za prethodne živote osnivača i lidera. Za Uriel se veruje da je u prethodnim životima, pored ostalog, bila i Marija Magdalena, Izida ali i princeza Atlantide, zatim, pripisuje joj se vanzemaljsko poreklo a učenje Akademije se s vremena na vreme menja u zavisnosti od "kosmičkih vizija" koje Uriel prima. Jedna od osnovnih ideja, koja je, takođe, saopštena kroz Urieline vizije je i da je formirana "interplanetarna konfederacija", koja planira dolazak na Zemlju letećim brodovima. Dolazak brodova je predviđan za 1973, pa 1976, a onda je pomeren i na 2001. godinu. Iako proročanstva nisu ostvarena, a Uriel je preminula pre "uzdizanja" na svemirski brod, organizacija nastavlja da funkcioniše, vođena Urielinim studentima (Tumminia and Kirkpatrick 1995).

"Ashtar Command" je NLO pokret koji se bazira na porukama koje je prenosio poznati kontakter Džordž van Tesel. On je krajem četrdesetih godina oformio NLO centar u Kaliforniji koji je posećivalo i nekoliko hiljada ljudi, kako bi prisustvovali obznajivanju poruka od strane van Tesela. Po tvrdnjama van Tesela i njegovih sledbenika, 18. jula 1952. godine Aštar (u interpretacijama sledbenika "kosmički Bog") je ušao u Solarni sistem kako bi

upozorio vojne komande Zemlje na opasnost koja preti od testiranja hidrogenske bombe (Van Tassel 1952). Godinama je broj ljudi koji, navodno, kanališu poruke od Aštara rastao, tako da je veliki broj Aštar grupa i pojedinaca devedesetih godina počeo da koristi internet za razmenu najnovijih informacija. Najznačajnije poruke koje su kružile u Aštar grupacijama jesu da se očekivao skori silazak vanzemaljskih letelica na Zemlju, što bi trebalo da predstavlja novi korak u evoluciji čovečanstva a pripadnici Aštar pokreta bi bili posrednici između Zemljana i vanzemaljaca. No, kako se ovi silasci, najavljujani, uglavnom, za 1994. godinu nisu ostvarili, prešlo se na ideju da se brodovi Aštar komande nalaze u sistemu oko Zemlje i imaju ulogu čuvara planete. Oni su zaslužni za podsticanje ideje prelaska sa fosilnih goriva na ekološki prihvatljivije izvore energije, ili, na primer, za održavanje stabilnosti zemljine polarne ose. Novijeg datuma je i ideja da, kako bi ostvarili dalji napredak u razvoju, ljudi mogu da posećuju svemirske brodove ali samo nakon što se njihova svest specijalnim meditativnim tehnikama podigne na određen, zahtevani nivo, nakon čega su počela da pristižu brojna svedočanstva o boravku na kosmičkim brodovima (Helland 2003; Melton 2009, 782).

Nova "nauka" – ufolozi i ufologija

Paralelno sa događajima iz "nove ere" kontakata sa NLO, pojavila se i nova disciplina koja je počela da okuplja sve zainteresovane za narastajući korpus svedočanstava o susretima sa vanzemaljskim inteligencijama koji su, pre svega, želeli da provere ove izveštaje u svetlu naučnih istraživanja. Naime, pitanja koja se pokreću eventualnim potvrđivanjem istinitosti makar jednog prijavljenog kontakta, tiču se osnova ljudske egzistencije, te je razumljivo da su brojni naučni radnici pronašli interes u temama vezanim za NLO. Ova disciplina je na engleskom govornom pod-

ručju odmah dobila naziv ufologija – nauka koja se interesuje za različite aspekte UFO⁶, što je kovanica koja bi na srpskom jeziku glasila nlogogija. Shodno tome, poslenici koji se bave novom disciplinom nazvani su ufolozima. Porast broja ufologa, rezultat je i velikog broja projekata i angažmana koji su, pre svega, od strane organa vlasti poveravani stručnjacima iz različitih disciplina kako bi se proverila prijavljena iskustva kontakata sa NLO, od četrdesetih godina XX veka do danas. Naravno, pored finansiranih i naručenih projekata, korpus disciplinarnog kadra čini i veliki broj samostalnih istraživača, NLO entuzijasta koji su se iz najrazličitijih pobuda upuštali u istraživanje vanzemaljaca. Samim tim, autori ufolozi kreću se u spektru od predstavnika spekulativne nauke do priznatih i ozbiljnih naučnih radnika, pre svega iz oblasti fizike i astronomije (ili novijih poddisciplina, kao što je egzobiologija, na primer), a njihovi pristupi problemima □ od onih koji su pro-NLO orijentisani, te žele da pronađu dokaz za postojanje vanzemaljske inteligencije, do onih koji pokušavaju da postignu ideal naučne objektivnosti. Sa strane posmatrano, bliski ufolozima su i NLO istraživači koji su apriori NLO skeptici, i njihovi naponi su, uglavnom, upereni u raskrinkavanje potencijalnih prevara vezanih za NLO iskustva. Iako u konstantnoj polemici sa ostalim naukama o svom akademskom utemeljenju, ufologija je 2008. godine proizvela i prvog specijalizovanog doktora nauka na Univerzitetu u Melburnu.

Brojni ufolozi su organizovani u institucije i organizacije koje su posvećene NLO i pronalaženju života van Zemlje, koje su razvijene širom sveta. Imajući u vidu da je i sama oblast istraživanja veoma razuđena, sasvim je jasno da je broj projekata i institucija koje se bave pomenutom problematikom veoma ve-

⁶ Engl. Unidentified Flying Object - neidentifikovani leteći objekat

liki, no, među najvećim, od kojih su neke i internacionalnog karaktera su: CUFOS (Center for UFO Studies), MUFON (Mutual UFO Network), APEN (Aerial Phenomena Enquiry Network) i NUFORC (National UFO Reporting Centre) – u SAD, zatim, BUFORA (British UFO Research Association) □ Velika Britanija, NCFS (National Centre for Space Studies) – Francuska i Kosmopoisk – Rusija. Jedan od najpoznatijih projekata je i čuveni SETI (Search for Extraterrestrial Intelligence), što je grupni naziv za niz poduhvata koji bi trebalo da otkriju znake eventualnog inteligentnog života van Zemlje, pre svega, putem emitovanja i traženja radio frekvencija iz kosmosa koje ne pripadaju emiteru poreklom sa Zemlje.

Nove vrste susreta – otmice i oteći

Ako su četrdesete godine XX veka donele sintagmu "leteći tanjir" i obilovale viđenjima nepoznatih letelica, pedesete su iznedrile čitavu generaciju kontaktera novog tipa, koji su javnosti prenosili poruke vanzemaljskih bića, stekli veliku popularnost i oformili sledbeništvo – onda se može reći da se u šezdesetim, i naročito sedamdesetim godinama pojavila nova vrsta svedoka sa, ne tako prijatnim, iskustvima kontakata sa NLO i vanzemaljcima koja su postala poznata u javnosti kao "otmice" (od strane) vanzemaljaca.

Prvi prijavljeni slučaj otmice od strane vazemaljskih bića zabeležen je 19. septembra 1961. godine u Nju Hempširu. Vraćajući se kući sa odmora, bračni par Hil, Beti i Barni, primetili su da ih u vazduhu prati neobična svetlost, koja se u jednom trenutku dovoljno približila da su mogli da vide da se radi o letelici u obliku diska. Čulo se neobično pištanje i letelica je ubrzo nestala iz vidokruga. Kada su stigli kući, shvatili su da su doputovali dva sata kasnije nego što su planirali. Hilovi su nakon iz-

vesnog vremena, usled poremećaja sna i problema povezanih sa nervozom morali da zatraže pomoć psihijatra. Jedan bostonski psihijatar ih je podvrgao hipnozi i pojavila se krajnje neočekivana i neverovatna priča. Hilovi su se prisetili blokade na putu koju su napravila niska bića velikih glava i krupnih očiju, malih ušiju i usta, bez dlaka i sive boje kože. Bića su ih kontrolisala mislima i odvela su ih do svemirskog broda koji se spustio u blizini, gde su nad njima izvršili nekoliko medicinskih eksperimenata, nakon čega se vođa grupe telepatski obratio Beti Hil, a potom su ih vratili u njihov automobil i dozvolili im da nastave put (Bullard 1989). Uz dozvolu Hilovih, podaci sa terapije su prosleđeni lokalnim novinama, a na osnovu njih je objavljena knjiga (Fuller 1966) i napravljena TV dramatizacija koja je emitovana na televiziji NBC 1975. godine.

Nakon objavljivanja svedočanstva Hilovih, počele su da se pojavljuju brojne priče ljudi koji su tvđili da su imali identična ili slična iskustva. Ovaj fenomen je najveću popularnost postigao objavljivanjem knjige Vitlija Strajbera 1987. godine, u kojoj je ovaj popularni autor horor romana opisao svoje lično iskustvo sa NLO otmicom (Strieber 1987). U radijskom i TV programu pojavljivali su se ljudi koji su iznosili svoje ispovesti i detalje boravka sa vanzemaljcima. Krajem osamdesetih godina, istraživači NLO su zabeležili preko 600 ličnih iskustava različitih lica sa otmicama od strane vanzemaljaca, a po anketi koju je sproveo SF časopis "OMNI", broj onih koji su mislili da su bili otimani bio je i dvostruko veći. Najveći broj svedočanstava o otmicama zabeležen je u Severnoj a zatim i u Južnoj Americi, Velikoj Britaniji i Australiji, dok je u kontinentalnom delu Evrope zabeleženo samo par slučajeva (od čega tri u Sovjetskom Savezu). U devedesetim godinama, produkcija literature koja se bavi svedočanstvima oteatih i tumačenjima ovog fenomena daleko je nadmašila sve druge teme vezane za NLO (Whitmore 1995).

Tako je, na primer, grupa od šest drvoseča iz Arizone 1975. godine prijavila nestanak svog kolege u neobičnim okolnostima. Dok su obavljali svoj posao, pored njih se pojavio snažan zrak svetlosti iz letećeg tanjira, koji je podigao njihovog prijatelja Trvisa Voltona i potom nestao. Volton se pojavio nakon pet dana i ispričao da se onesvestio nakon što ga je "pogodio" svetlosni zrak i da se probudio u ovalnoj sobi okružen malim humanoidnim bićima. Kasnije su ga ova bića vodila kroz ogromne prostorije nalik hangarima u kojima je prolazio pored svemirskih brodova. Probudio se pored autoputa u Arizoni.

Jedna žena iz Indijanapolisa prijavila je da je za vreme prve otmice inseminirana a da su joj prilikom sledeće otmice vanzemaljci izvadili fetus i da je mogla da vidi devojčicu koja je predstavljala hibrid čoveka i vanzemaljca. U jednom drugom svedočanstvu, žena iz Masačusetsa koja je bila otimana, ispričala je kako je leteći tanjir sleteo u njeno dvorište i da je poslednje čega se seća bilo to da su joj se približavala bića sa nesrazmerno velikim očima. Pod dejstvom hipnoze, ona se prisetila detalja iz perioda dok je bila oteta ali, isto tako, i da je kontinuirano doživljavala otmice od svog detinjstva.

Iako u mnogim pričama o otmici postoje naizgled značajne razlike, čini se da se ipak može uočiti zajednička, "standardna" struktura ovakvog iskustva.

Struktura svedočanstava o otmici, u gotovo svim prijavljenim slučajevima sastoji se od nekoliko ili svih niže navedenih elemenata – samog čina otmice (neobična bića odvede svedoka na svemirski brod), sprovode se fizička i psihološka ispitivanja, uspostavlja se komunikacija, otetima se predstavlja okruženje u kojem se nalaze (najčešće unutrašnjost letelice), oteni se odvede na nepoznatu destinaciju koja je prebivalište otmičara, ostvaruje se kontakt sa vrhovnim ili božanskim bićem, otetima se poveravaju znanja i poruke od interesa za čovečanstvo, i, konačno, sledi po-

vratak kući u svakodnevni život, u kojem se javljaju fizičke, psihološke i paranormalne posledice otmice (Bullard 1989; Withmore 1995). Mnogi svedoci se ne sećaju da su uopšte bili oti, te se najčešće podvrgavaju hipnozi kako bi ovo iskustvo prizvali u sećanje.

Mišljenja istraživača fenomena otmice o njegovom poreklu i suštini se razlikuju. S jedne strane, skeptici smatraju da se radi o fantazijama koje su indukovane hipnozom ili o prevarama i fantazijama na osnovu priča objavljenih u javnosti ili na osnovu naučno-fantastičnih filmova, dok autori koji pokušavaju da na (manje-više) racionalan način objasne fenomen otmica, argumentaciju traže u prenatalnim sećanjima ili traumi rođenja, elektromagnetskim zračenjima ili jungovskim arhetipima. S druge strane, NLO vernici smatraju da se radi o naučnim istraživanjima koja vanzemaljci preduzimaju na našoj planeti, bilo da nas samo koriste kao genetski materijal, bilo da pripremaju svoj budući dolazak (Bullard 1989).

Novi kontaktteri

Kasne četrdesete i pedesete godine XX veka donele su revoluciju u okviru NLO fenomena. Eksplozija broja osoba koje su tvrdile da su imale neku vrstu kontakta sa NLO, grupacija kontaktera ali i istraživača NLO fenomena, postavila je standarde i, u velikoj meri, odredila dalja kretanja vezana za kolektivnu fascinaciju vanzemaljskim bićima.

U decenijama koje su sledile pojavile su se nove osobe koje su stekle popularnost objavljujući svoja iskustva iz kontakata sa vanzemaljcima, ali u daleko manjem broju i sa znatno manjim uticajem na razvoj NLO fenomena od svojih prethodnika.

No, među novim kontaktterima istaklo se nekoliko kontroverznih ličnosti koje su uspele da privuku (i održe) pažnju šire

javnosti. Jedan od poznatijih novih kontaktera, svakako je i Eduard Mejer, Švajcarac problematične prošlosti koji se bavio nizom neobičnih poslova, služio zatvorsku kaznu zbog krađe i jedan kratak period života proveo u Legiji stranaca. Mejer je tvrdio da je od svoje pete godine života u kontaktu sa "ufonautima", vanzemaljcima koji potiču iz zvezdanog sistema Plejade, pojavljuju se u ljudskom obličju a Mejera su odabrali kao svog glasnika. Mejer je tvrdio da poseduje fotografije njihovih letelica, koje je on, navodno, posetio ali je vrlo brzo proglašen za prevaranta od strane većine ufologa. No, to mu nije zasmatalo da se sedamdesetih godina proslavi predstavljajući svoju priču u medijima koji su se bavili NLO fenomenom (Meier 1975.).

Među kontakterima novije generacije ističu se još i Frenk Strejndžs, osnivač organizacije NICUFO (National Investigations Comitee on Unidentified Flying Objects), koji je objavio nekoliko knjiga u kojima predstavlja iskustva iz svojih kontakata sa NLO. Najpoznatiji je po tvrdnji da je Veneranin po imenu Val Tor posetio Pentagon, gde se sastao sa predsednikom SAD i predstavnicima vojnih vlasti, a potom i sa Strejndžsom (Stranges 1967). Zatim, kao istaknutiji predstavnici novog talasa kontaktera, pominju se i Bred Stajger koji tvrdi da je napisao najviše knjiga o NLO na svetu i koji je, potom, počeo da prenosi svoja iskustva sa "zvezdanim ljudima" (Steiger 1982), kao i kontroverzni "zabavljač" Uri Geler, koji, pored svojih performansa, koji bi trebalo da svedoče o njegovim moćima psihokineze, telekineze i prekognicije, povremeno kontaktira i sa vanzemaljskim entitetima.

Umesto zaključka - Sletanje

Pored svih prethodno opisanih ili pomenutih slučajeva kontakata sa vanzemaljskim bićima i njihovim prevoznim sredstvi-

ma, njihovo sletanje na Zemlju se još uvek nije dogodilo... Ili bar o tome ne postoje potvrde zvaničnih državnih institucija.

Kako se nivo naučnog znanja svakodnevno povećava a informacije o novim saznanjima su sve dostupnije kroz različite medije, NLO fenomen i njegovi protagonisti prolaze kroz različite faze razvoja i prilagođavanja još savremenijem trenutku. No, taj podatak ne predstavlja ništa novo.

Kontakteri su, od prvih zabeleženih svedočanstava, zainteresovanoj javnosti prenosili informacije koje se tiču u to vreme aktuelnih pojava i problema, koje su se zasnivale na tadašnjem nivou znanja, naučnih otkrića i popularnih naučnih pretpostavki.

Tako, teme koje se pojavljuju u saopštenjima kontaktera kreću se u nizu od ljudske anatomije kod Svedenborga, preko tehnoloških noviteta kao što su automobili, radio prijemnici, avioni i "tajno", savremeno naoružanje, do hidrogenske ili atomske bombe, kao i ekoloških problema i pitanja društvene dezintegracije. Svedenborg, na primer, u svom putovanju kroz Sunčev sistem opisuje sve planete koje su bile poznate do 1750. godine, ali propušta da pomene Uran, Neptun i Pluton koji su otkriveni kasnije (Melton 1995).

U pričama prvih kontaktera, kontakt sa vanzemaljskim bićima ostvarivao se, uglavnom, vantelesnim iskustvom □ putem astralne projekcije ili telepatije, čime su rešavani problemi savladavanja sile gravitacije, prevaljivanja velikog prostora i nepostojanja dovoljno razvijene opreme i sredstava. Generacije kontaktera tipa Adamskog, od pedesetih godina XX veka mogle su već postojećim tehnikama i metodama da dodaju još jedno sredstvo – leteći tanjir. U narednoj generaciji, pored različitih tipova svemirskih brodova, aktuelni su i inspirativni sistemi (de)materijalizacije ali i prisustvo prikriivenih vanzemaljaca na Zemlji.

Prvi kontakteri su svoja putovanja ili poreklo bića sa kojima su komunicirali vezivali, uglavnom, za Mars, Veneru i Mesec.

Tokom XX veka, Venera je polako preuzimala primat kao omiljeno stanište vanzemaljaca, a generacija Adamskog, dodala je ovom spisku Saturn i Jupiter ali i nepoznate planete u Sunčevom sistemu, kao što je, na primer, Klarion. Imajući u vidu rezultate savremenih istraživanja kosmosa, koja su odbacila svaku mogućnost postojanja inteligentnog života u Sunčevom sistemu, sasvim je jasno zašto generacije novih kontaktera svoje vanzemaljce smeštaju u udaljene galaksije, neotkrivene planetarne ili zvezdane sisteme ili, što je čest slučaj, njihovo poreklo ostaje misterija (Melton 1995).

No, i pored navedenih kontekstualnih prilagodavanja i promena, iskustva kontakata sa NLO i vanzemaljskim entitetima, kroz vekove postojanja, zadržavaju mnoge zajedničke karakteristike koje nam, pre svega, govore o načinu konceptualizacije eventualne vanzemaljske inteligencije i pozicije koju ona zauzima.

Bez obzira na popularne holivudske vizije čudovišnih stvočenja iz svemira koja osvajaju naš svet, u iskazima osoba koje tvrde da su doživele kontakt sa vanzemaljskim bićima ovakvi primeri su izuzetno retki (Bullard 2000, xxi).

Bića iz svemira su, gotovo po pravilu, humanoidnog izgleda ali i karakteristika. Vanzemaljci su svevideći i sveznajući, nalaze se na civilizacijskom stepenu razvoja koji je daleko napredniji od našeg. Oni su naklonjeni zemljanima i prema nama se odnose kao starija, moćnija braća. Njihovim informacijama se stoga veruje, oni poseduju specifičan autoritet koji im daje, pre svega, upravo njihov tehnološki napredak i stepen razvoja. Sama činjenica da su prisutni i da su uspeali da stignu do nas, iako nauka ni u jednoj fazi svog razvoja nije uspela da potvrdi njihovo postojanje, uliva strahopoštovanje. Vanzemaljska bića su, međutim, zainteresovana za nas, ona nas prate □ nisu se, tek tako, pojavila niotkuda ili samo naletela na nekakvu koloniju na Zemlji. Ona su zabrinuta za nas i budućnost našeg sveta, po-

smatraju nas, te znaju naše probleme bolje nego i mi sami i spremni su da nas vode kroz život. Čak i osobe koje tvrde da su otimane od strane vanzemaljaca, što predstavlja susret koji je najčešće opisivan kao veoma neprijatan, kao krajnji utisak ovog iskustva, ipak, navode osećaj naklonosti koju vanzemaljci neguju prema Zemljanima (Whitmore 1995).

Sve prethodno navedeno uvodi u NLO fenomen specifičnu religijsku perspektivu, naročito kada se ima u vidu eshatološko/moralno/religijski sadržaj poruka i korpus životnih pitanja i problema na koja one nude odgovore a koje kontakteri prenose čovečanstvu od strane vanzemaljskih bića, što predstavlja posebnu problematiku koja će biti obrađena u nekom drugom radu.

Kratka istorija NLO fenomena i ljudske fasciniranosti vanzemalcima, na žalost, isuviše je kratka da bi u nju moglo da stane sve što bi moglo da interesuje nekoga ko želi da se posveti ovom problemu. Na ovom mestu nije bilo prostora, na primer, za "ljude u crnom", Oblast 51, Bermudski trougao, misterioznu eksploziju iznad Sibira ili Zvezdano dete. U tekst nisu stali ni podaci o velikom broju pojava koje su opisane u drevnim religijskim spisima ili svetovnim, srednjovekovnim tekstovima, koje neki autori tumače kao opise NLO fenomena (videti Bullard 2000). Isto tako, posebnu pažnju zaslužuju radovi Erika fon Denikena i teorija o drevnim astronautima, kao i još mnogi drugi, značajni protagonisti NLO fenomena, no, i o tome će više reči biti u nekom drugom tekstu.

Na kraju, ne želimo niti možemo da zaključimo ili arbitrarno u reifikaciji ili diskvalifikaciji fenomena ili verovanja o kojima smo pisali u ovom tekstu, to niti je bio cilj ovoga rada, niti bi trebalo da bude deo zaključka studije koja pretenduje da nosi atribut □ antropološka. Prema tome, ukoliko u buduće želite da učestvujete u istraživanjima NLO fenomena, pažljivo primenjujte metod *posmatranja*... Jer, nebo je veliko.

Literatura:

- Adamski, George. 1949. *Pioneers of Space: A Trip to the Moon, Mars and Venus*. Los Angeles: Leonard-Freefield.
- Angelucci, Orfeo. 1955. *The Secret of the Saucers*. Amherst. WI: Amherst Press.
- Arnold, Kenneth and Ray Palmer. 1952. *The Coming of the Saucers: A Documentary Report on Sky Objects That Have Mystified the World*. Boise. ID. and Amherst. WI: The Authors.
- Bartholomew, Robert E. 1991. The Quest for Transcendence: An Ethnography of UFOs in America. *The Anthropology of Consciousness*. Vol. 2. No. 1-2: 1-12.
- Berlitz, C. and W. L. Moore. 1980. *The Roswell Incident*. New York: Grosset and Dunlap.
- Bethurum, Truman. 1954. *Aboard a Flying Saucer*. Los Angeles: DeVorss.
- Bullard, Thomas E. 1989. UFO Abduction Reports: The Supernatural Kidnap Narrative Returns in Techological Guise. *The Journal of American Folklore*. Vol. 102. No. 404: 147-170.
- Bullard, Thomas E. 2000. "Foreword: UFOs – Folklore of a Space Age". In *UFOs and Popular Culture – An Encyclopedia of Contemporary Myth*, ed. James R. Lewis, ix-xxv. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Ferguson, William. 1955. *A Message From Outer Space*. Oak Park, IL: Golden Age Press.
- Flournoy, Theodore. 1900. *From India to the Planet Mars*. New York: Harper & Brothers.
- Friedman, S. T. and D. Berliner. 1992. *Crash at Corona*. New York: Paragon House.
- Fuller, John G. 1966. *The Interrupted Journey*. New York: Berkley Medallion Books.
- Gove, Philip B. 1941. *The Imaginary Voyage in Prose Fiction*. New York: Columbia Univ. Press.
- Helland, Chitopher. 2003. "From Extraterrestrials to Ultraterrestrials: The Evolution of Concept of Ashtar". In *UFO Religions*. ed. Christopher Partridge, 162-179. London and New York: Routledge.
- King, Godfre Ray. 1935. *Unveiled Mysteries*. Chicago: St. Germain Press
- Korff, K. K. 2000. *The Roswell UFO Crash*. New York: Random House.

- Lee, Gloria. 1959. *Why We Are Here: By J.W., a Being from Jupiter through the Instrumentation of Gloria Lee*. Los Angeles: DeVorss.
- Leslie, Desmond and George, Adamski. 1953. *Flying Saucers Have Landed*. London: Werner Laurie.
- Lewis, James R. (ed.) 2000. *UFOs and Popular Culture – An Encyclopedia of Contemporary Myth*. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Magoon, Vidsa Greenwood. 1930. *Willard M. Magoon / Psychic and Healer*. Newport. Vt: Vm. S. Bullock.
- Meier, Edward "Billy". 1975. *Decalogue, or the Ten Bids*. Alamogodro: Semjase Silver Star Center.
- Melton, J. Gordon. 1995. "The Contactees: A Survey". In *The Gods Have Landed: New Religions from Other Worlds*, ed. James R. Lewis, 1-15. Albany, NY: State Univ. of New York Press.
- Melton, J. Gordon and George M. Eberhart. 1995. "The Flying Saucer Contactee Movement, 1950-1995: A Bibliography". In *The Gods Have Landed: New Religions from Other Worlds*, ed. James R. Lewis, 251-332. Albany, NY: State Univ. of New York Press.
- Melton, J. Gordon. 2009. *Encyclopedia of American Religions*. 8th ed. Detroit. MI: Gale Research, Inc.
- Menger, Howard. 1959. *From Outer Space to You*. Clarksburg, WV: Saucerian Books.
- O'Leary, Ryan T. 2000. "Adamski". In *UFOs and Popular Culture – An Encyclopedia of Contemporary Myth*, ed. James R. Lewis, 4-6. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Randle, K. D. and D. R. Schmitt. 1994. *The Truth about the UFO Crash at Roswell*. New York: Avon Books.
- Saler, B., C.A. Ziegler and C.B. Moore. 1997. *UFO Crash at Roswell*. Washington DC: Smithsonian Institution Press.
- Sanarov, Valerii. 1981. On the Nature and Origin of Flying Saucers and Little Green Man. *Current Anthropology* 22: 163-167.
- Squery, Lawrence. 2004. When ET Calls: SETI is Ready. *The Journal of Popular Culture*. Vol. 37. No. 3: 478-496.
- Steiger, Brad. 1982. *The Star People*. New York: Berkley Books.
- Stranges, Frank E. 1967. *The Stranger at the Pentagon*. Van Nuys: Calif. International Evangelism Crusades.

- Strieber, Whitley. 1987. *Communion*. New York: Beech Tree Books.
- Swedwnborg, Emanuel. N.d. *Earths in Our Solar System*. Boston: B. A. Whittemore.
- Tumminia, Diana and R. George Kirkpatrick. 1995. "Unarius: Emergent Aspects of an American Flying Saucer Group". In *The Gods Have Landed: New Religions from Other Worlds*. ed. James R. Lewis, 85-105. Albany: State Univ. of New York Press.
- United States Air Force. 1995. *The Roswell Report*. Washington DC: U.S. Government Printing Office.
- Van Tassel, George W. 1952. *I Rode a Flying Saucer! The Mystery of the Flying Saucers Revealed*. Los Angeles: New Age Publishing.
- Wallis, Roy. 1974. The Aetherius Society: A Case Study in the Formation of a Mystagogic Congregation. *Sociological Review* 22: 27-44.
- Whitmore, John. 1995. "Religious Dimensions of UFO Phenomena". In *The Goods Have Landed: New religions from Other Worlds*. ed. James R. Lewis, 65-85. Albany: State Univ. of New York Press.
- Williamson, George Hunt. 1957. *Other Tongues—Other Flesh*. Amherst. WI:Amherst Press.
- Williamson, George Hunt. 1958. *Secret Places of the Lion*. Amherst. WI:Amherst Press.
- Williamson, George Hunt. 1959. *Road in the Sky*. London: Neville Spearman.
- Ziegler, Charles A. and Saler, Benson. 2000. "The Roswell Incident". In *UFOs and Popular Culture – An Encyclopedia of Contemporary Myth*. ed. James R. Lewis, 258-262. Santa Barbara: ABC-CLIO

Danijel Sinani

The Great Gig in the Sky. A Short History of UFO Phenomena and Human Fascination by Aliens.

Abstract: This paper deals with the most important aspects of the UFO phenomenon. What has been presented here is a short history of the development of the phenomenon, the most important protagonists and the

key events that have influenced the shaping of the idea about the existence and contacts with extraterrestrial intelligences. The phenomenon of the contact with extraterrestrial beings, the role and the positions of the most famous persons who claimed they had maintained communication with alien entities, abductions by aliens as well as the organizations of contactees have been considered. The conceptualization of the role of extraterrestrial beings and the messages that they are, allegedly, sending to mankind have been presented and the messages' religious contextualization was pointed out.

Key words: unidentified flying object, aliens, contactees, abductions, UFO organizations, UFO movements, UFO religions

Sadržaj

Bojan Žikić	
Predgovor	5
Dejan Ognjanović	
Propast sveta nije šteta. Motiv katastrofe u romanima Dž. G. Balarda	9
Gordana Gorunović	
Ostrvo dana sutrašnjeg: književna fikcija kao kulturalna kritika	31
Ilna Jakimovska i Dragan Jakimovski	
Tekst kao laboratorija: naučnofantastična književnost kao antropološki misaoni eksperiment	65
Ljiljana Gavrilović	
O robotima i ljudima: imaju li roboti dušu?	81
Zlatko Knežević	
O nečemu ni iz čega i pozitronskim dušama: antropologija, naučna fantastika i tehnologija	111

Vladimir Ribić

Svemir kao američki imperijalni prostor 145

Ivan Đorđević"Nacionalni heroj" u domaćoj naučnofantastičnoj
književnosti 165**Bojan Žikić**Mi smo *Ja*, oni su *Roj*. Individualni i kolektivni
identitet kao relaciono svojstvo ljudi i tuđina u
naučnoj fantastici 191**Danijel Sinani**The Great Gig in the Sky. Kratka istorija NLO
fenomena i ljudske opsednutosti "vanzemaljcima" 219**Iva Nenić**O (ne)poslušnim kćerima. Žene i rod u diskursu
naučne fantastike 255

Izdavači: "Srpski genealoški centar", Radnička 50, Beograd i Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, Čka Ljubina 18-20. Za izdavače: Filip Niškanović i Bojan Žikić. Urednik: Miroslav Niškanović. Lektor i korektor: Nataša Anđelković. Prevod rezimea na engleski: mr Srđan Radović, Likovna realizacija: Tijana Dolić, Kompjuterska obrada i štampa: SGC, Beograd. Tiraž: 500 primeraka.
Beograd 2010.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

398(082)
001.94:39(082)
82.09-311.9(082)

NAŠ svet, drugi svetovi : antropologija, naučna fantastika i kulturni identiteti / uredio Bojan Žikić. – Beograd : Srpski genealoški centar : Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta, 2010 (Beograd : Srpski genealoški centar). – 272 str. ; 17 cm. – (Etnološka biblioteka / [Srpski genealoški centar] ; knj. 47)

Tekst lat. i ćir. – Tiraž 500. – Napomene i bibliografske reference uz tekst. – Bibliografija uz svaki rad. – Summaries.

ISBN 978-86-83679-61-4 (SGC)

1. Жикић, Бојан, 1967- [уредник]

а) Научна фантастика – Антрополошки аспект -
Зборници б) Књижевност – Мотиви – Научна
фантастика – Зборници

COBISS.SR-ID 175889164